

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce **SP CAR spol. s r. o.**, se sídlem Praha 4, Točitá 34, zastoupeného JUDr. Janou Bednářovou, advokátkou se sídlem Praha 1, Řeznická 20, proti žalovanému **Finančnímu úřadu pro Prahu 5**, se sídlem Praha 5, Peroutkova 61, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 7. 2007, č. j. 8 Ca 217/2006 - 37,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 7. 2007, č. j. 8 Ca 217/2006 - 37, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 22. 5. 2006, č. j. 224102/06/005040/6238 (dále jen „napadené rozhodnutí“), nebylo vyhověno námitce žalobce dle § 16 odst. 6 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“) proti postupu konkrétního pracovníka žalovaného provádějícího u žalobce daňovou kontrolu daně z příjmů právnických osob, daně z přidané hodnoty a daně silniční. Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce u Městského soudu v Praze žalobou na ochranu proti nezákonnému zásahu, kterou se domáhal toho, aby městský soud žalovanému zakázal požadovat po žalobci splnění jeho výzvy ze dne 2. 2. 2006, č. j. 45710/06/005931/8303 (dále jen „výzva“). Městský soud však rozsudkem ze dne 23. 7. 2007, č. j. 8 Ca 217/2006 - 37, žalobu zamítl.

Městský soud v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že Nejvyšší správní soud se povahou daňové kontroly ve vztahu k § 82 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) zabýval v několika svých rozhodnutích, z nichž je zásadní usnesení rozšířeného senátu č.

735/2006 Sb. NSS, podle něhož i provádění daňové kontroly může být nezákonným zásahem, neboť jejím zahájením a prováděním se přímo zasahuje do právní sféry daňového subjektu. Dále se městský soud zabýval otázkou splnění podmínek pro podání žaloby podle § 82 s. ř. s.; ty uznal za naplněné s tím, že se podrobněji zabýval existencí podmínky, dle které by v důsledku zásahu žalovaného mohl být žalobce zkrácen na svých právech. Vycházel přitom z výkladu pojmu „zásah“, kterým může být jednorázový a protiprávní útok orgánů veřejné moci vůči základním ústavně zaručeným právům, který v době svého působení představuje trvalé ohrožení stavu po právu existujícího. Městský soud dále citoval jednak znění § 16 odst. 2 písm. c) daňového řádu, jednak závěry dvou rozsudků Nejvyššího správního soudu (rozsudky ze dne 27. 3. 2006, č. j. 1 Afs 11/2004 - 190, a ze dne 31. 8. 2005, č. j. 1 Afs 15/2004 - 89). Na jejich základě pak vyslovil, že při daňových kontrolách jsou zcela běžně zpracovávány tisíce až desetitisíce daňových dokladů. Výzva o rozsahu 13 stran pak nevybočuje z kontrolní činnosti správců daně. Dále vyvodil, že daňový subjekt je povinen na výzvu správce daně zajistit doplnění chybějících náležitostí daňového dokladu od toho, kdo uskutečnil zdanitelné plnění a není-li to možné, umožní mu správce daně, aby chybějící náležitosti prokázal dokazováním. Pokud tedy má žalobce problém s prokázáním přijetí zdanitelného plnění, má možnost domáhat se prokázání chybějících náležitostí dokazováním. Městský soud tak uzavřel, že nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. není úkon správce daně, kterým daňový subjekt vyzval k předložení taxativně vypočtených dokladů a k prokázání taxativně vypočtených skutečností, mj. prokázání rozdílů mezi zůstatky rozvahových účtů k 31. 12. 2002 a 31. 12. 2003, které byly zjištěny kontrolou, a dále ke konkrétně uvedeným fakturám k prokázání přijetí zdanitelného plnění. Zvažoval-li tedy městský soud naplnění znaků nezákonného zásahu, dospěl k závěru, že v dané věci tato definice naplněna nebyla. Proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku brojil žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností odkazující se na důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatel krajskému soudu předně vytýká, že rozhodl o žalobě bez jednání, aniž protakový postup byly splněny zákonné podmínky (§ 49 odst. 1 a § 51 odst. 1 s. ř. s.). Připomíná, že ze zásady, dle které soudy ve správním soudnictví rozhodují o věci samé při jednání, existují jen dvě výjimky - zaprvé souhlas všech účastníků s rozhodnutím věci bez jednání, který je možné udělit i nečinností, zadruhé výslovné zákonné ustanovení stanovící možnost či povinnost soudu bez nařízení jednání rozhodnout. Pro řízení podle § 82 až § 87 s. ř. s. však žádná taková zákonná výjimka stanovena není, a tudíž je možné bez jednání rozhodnout toliko ve smyslu výjimky první, uvedené v § 51 odst. 1 s. ř. s. Podle městského soudu to, že stěžovatel na výzvu soudu nereagoval, konstitovalo fikci udělení souhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení jednání. Stěžovatel však upozorňuje, že svým podáním doručeným městskému soudu dne 4. 9. 2006 vyslovil jasný nesouhlas s rozhodnutím ve věci samé bez nařízení jednání. Navíc připomenul i svůj důkazní návrh na výslech několika svědků, jejichž výslech lze provést pouze při jednání. Nahlédnutím do spisu dne 31. 7. 2007 se stěžovatel přesvědčil o tom, že podání ze dne 4. 9. 2006 bylo do spisu založeno. Pokud tedy městský soud žalobu bez nařízeného jednání projednal, zatížil řízení před soudem vadou, jež zapříčinila nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Tímto postupem také městský soud zasáhl do práv stěžovatele garantovaných čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Pro úplnost namítá stěžovatel i nepřezkoumatelnost rozsudku pro nedostatek důvodů. Stěžovatel označil podle § 84 odst. 3 písm. c) s. ř. s. důkazy, jichž se dovolává k prokázání svých tvrzení. Je sice na soudu, které důkazy provede (§ 52 odst. 1 s. ř. s.), avšak musí přesvědčivě vysvětlit, proč provedení důkazů považuje eventuelně za nadbytečné pro své rozhodnutí. Navíc je sporné, zda lze bez jednání odmítnout návrh na provedení důkazu výslechem svědků, neboť si soud těžko může učinit adekvátní úsudek o významu svědecké výpovědi do doby, než navrhované svědky vyslechné. Nelze ani přehlédnout § 87 odst. 1 s. ř. s., podle něhož soud rozhoduje v řízení o ochraně před nezákonným zásahem podle skutkového stavu zjištěného ke dni jeho rozhodování. Soud v tomto druhu agendy správního soudnictví sám o věci nalézá a nepřezkoumává jen rozhodnutí vydané správním orgánem. Proto se provádění důkazů jeví o to naléhavější. Opomenutí návrhů na provedení důkazů tak zakládá nepřezkoumatelnost rozsudku pro nedostatek důvodů a je podřaditelné pod důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Nepřezkoumatelností ostatně trpí i odůvodnění rozhodnutí ve věci samé, neboť městský soud se nevypořádal s namítanou nezákonností postupu při provádění daňové kontroly. Omezil se jen na paušální konstatování, že podle judikatury Nejvyššího správního soudu může správce daně požadovat tisíce či desetitisíce stran účetních dokladů, a proto výzva o délce 13 stran není nepřiměřená. V rozsudku však zcela chybí úvahy o přiměřenosti požadovaných dokladů ve vztahu k rozsahu činnosti stěžovatele a jejího účetnictví; přitom poukazuje na rozdíl mezi daňovým subjektem s ročním obratem 50 miliard korun a 10 000 zaměstnanci a stěžovatelem, jež zaměstnává jen několik osob a rozsah jehož činnosti je nesrovnatelně menší. Takový výklad považuje stěžovatel za absurdní a v rozporu se smyslem zákona. Proto i vyjádření, zda žaloba na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu byla podána důvodně, či nikoliv, je předčasné, nebyly-li řádně vypořádány žalobní námítky.

Žalovaný ke kasační stížnosti uvedl, že se plně ztotožňuje se závěry městského soudu. Ve svém vyjádření ke kasační stížnosti nejprve shrnul průběh řízení a poukázal na to, že v průběhu daňové kontroly má daňový subjekt právo předkládat důkazní prostředky, popřípadě navrhopvat předložení důkazních prostředků, které sám nemá k dispozici. Proto, aby byla zachována práva daňového subjektu (zde stěžovatele), byla vystavena výzva, kde byly uvedeny konkrétní skutečnosti, které bylo třeba prokázat; stěžovatel měl možnost použít jakékoli důkazní prostředky v rámci prokazování. Rozsah důkazního řízení i oprávněnost vydání výzvy dotvrzuje i to, že do dnešního dne není uzavřeno důkazní řízení v rámci daňové kontroly. Po seznámení s výsledky zjištění daňové kontroly využil zástupce daňového subjektu ustanovení § 16 odst. 4 písm. f) daňového řádu a navrhl výsledky svědků, které byly plánovány na září roku 2007.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 1, věty první s. ř. s.

Nejvyšší správní soud se zaměřil nejprve na otázku, zda skutečně došlo k vadě řízení spočívající v tom, že městský soud rozhodoval ve věci samé bez nařízeného ústního

jednání, ačkoliv s takovým postupem stěžovatel ve lhůtě soudem mu poskytnuté výslovně nesouhlasil [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], jak uvádí v kasační stížnosti.

V rámci tohoto přezkumu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel na výzvu městského soudu ze dne 24. 8. 2006, č. j. 8 Ca 217/2006 - 25, stran možnosti rozhodnout ve věci bez nařízení jednání, reagoval odpovědí ze dne 4. 9. 2006 (doručenou soudu téhož dne); tato odpověď obsahovala dostatečně jasné vyjádření v tom smyslu, že stěžovatel s takovým postupem nesouhlasí. Odpověď byla soudu doručena zjevně v rámci dvoutýdenní lhůty, kterou městský soud stěžovateli k tomuto vyjádření poskytl a jež počala podle ustanovení § 40 odst. 1 s. ř. s. běžet dnem následujícím po jejím doručení, tj. v daném případě (v sobotu) dne 26. 8. 2006 a skončila (v pátek) dne 8. 9. 2006. Stěžovatelovo vyjádření tak bylo městskému soudu doručeno v zákonné lhůtě, bylo jednoznačné a srozumitelné a městský soud je, v souladu s kogentní dikcí ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s., musel respektovat. Protože tak neučinil a rozhodl ve věci samé bez nařízení jednání (navíc v odůvodnění napadeného rozsudku chybně uvedl, že účastníci řízení soudu nesdělili nesouhlas s tímto postupem), porušil závazný procesní postup upravující průběh soudního řízení ve správním soudnictví, a to způsobem, který mohl mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, neboť stěžovatel nedostal možnost uplatnit své návrhy a vyjádření při soudním jednání, přestože na tom trval. Zde sluší upozornit, že právo na veřejné projednání věci je jedním ze záruk zákonnosti rozhodování soudů a jako takové je i ústavně zaručeno (viz čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Omezení tohoto principu je možné výlučně ze zákonem stanovených důvodů; jejich případné překročení je tak nutno bez dalšího považovat za porušení ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces.

Za této situace je zřejmé, že Nejvyšší správní soud musel napadený rozsudek městského soudu zrušit pro vady řízení podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a věc mu vrátit k dalšímu řízení. V něm městský soud, vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), nařídí jednání, vypořádá se s důkazními návrhy stěžovatele a vydá nové meritorní rozhodnutí.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 2, věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. srpna 2008

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu